

Muistio

1/4

10.4.2007

ASIA: Koneellisen kullankaivun ympäristöluvanvaraisuus

AIKA: 10.4.2007 klo 12.00-15.10

PAIKKA: Lapin ympäristökeskus

LÄSNÄ:	Matti Hepola, johtaja	Lapin ympäristökeskus
	Tarmo Oikarinen	Lapin ympäristökeskus
	Tiina Kämäräinen	Lapin ympäristökeskus
	Pekka Suomela	Kauppa- ja teollisuusministeriö
	Antti Peronius	Lapin kullankaivajainliitto
	Jouko Korhonen	Lapin kullankaivajainliitto
	Petri Liljaniemi	Lapin ympäristökeskus (klo 14.00 alkaen)

Neuvottelu järjestettiin Lapin kullankaivajainliiton (LKL) pyynnöstä. Pääaiheena oli koneellisen kullankaivun ympäristöluvanvaraisuuden tarkempi määrittely. Lopuksi keskusteltiin Jäkälä-äytsin vesiensuojelutilanteesta.

Tilaisuuden puheenjohtajana toimi Matti Hepola ja muistion laati Tarmo Oikarinen.

Ylitarkastaja Pekka Suomelan terveiset

Kauppa- ja teollisuusministeriön menettelytapa valtaushakemuksien osalta on kokonaisuudessaan uusittu. Uuden käytännön soveltaminen on aloitettu tämän vuoden alussa. Kaikista valtaushakemuksista kullankaivua lukuun ottamatta pyydetään lausunnot alueellisilta ympäristökeskuksilta ja kunnilta. Kultavaltauksista pyydetään lausunnot entiseen tapaan vain Metsähallitukselta.

Uraanivaltaukset ovat työllistäneet ministeriön pieniä resursseja. Huuhdontakultavaltausten käsittely on viivästynyt, koska kaikki muukin on viivästynyt.

Suomela on mukana uutta kaivoslakia valmisteleavassa lainsäädäntötyöryhmässä. Tavoitteena on saada esitys valmiiksi lokakuun loppuun mennessä. Aikataulu on tiukka ja esitys voi viivästyä. Huuhdontakullan osalta asia ei ole työryhmässä edennyt ollenkaan. Linjaus on vielä täysin avoin.

Valtausten tarkastustoimintaa jatketaan tänäkin vuonna Metsähallituksen kanssa. Joitakin rakentamiseen liittyviä asioita on lausuntovaiheessa. Metsähallituksen kanssa ovat ajankohtaisia asioita rakentamista ja maastoliikennettä koskevat asiat.

Matti Hepolan kommentit kaivoslakiuudistuksesta

Hepolan mielestä jatkossa on odotettavissa vaikeuksia, jos jokaisessa vaiheessa vaaditaan lausuntokierros. Nykyinen lainsäädäntö on monessa mielessä päällekkäistä. Uuden lainsäädännön laatimisen yhteydessä on tarkoin mietittävä miten kuuleminen tulee jatkossa järjestää.

Tiina Kämäräisen kertoi ympäristöluvan hakemisesta. Metsähallitus ei voi määrätä toiminnanharjoittajaa hakemaan ympäristölupaa. YSL:n mukaan Metsähallituksella on luvanhakemista koskevan asian vireillepano-oikeus eli he voivat laittaa luvanhakemista koskevan asian vireille joko ympäristökeskuksessa tai lupavirastossa. Ympäristökeskuksella on mahdollisuus kehottaa toiminnanharjoittajaa hakemaan lupaa tarvittaessa. Varsinaisen määräyksen koneellisen kullankaivun ympäristöluvan hakemisesta tekee lupaviranomainen eli Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto.

Lapin kullankaivajainliiton terveiset, Antti Peronius

LKL:llä on menossa Metsähallituksen kanssa rakentamiseen ja maastoliikenteeseen liittyviä asioita eri oikeusasteissa. Ivalojoen alueelle on pystytetty maastoliikenteen kieltotauluja. Kesällä voi olla odotettavissa ongelmia alueen maastoliikenteen kanssa.

Peronius kertoi, että Lemmenjoen valmisteilla olevassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa Metsähallitus tekee tulkinnan, jossa kansallispuiston sisällä asuville ei anneta samoja maastoliikenneoikeuksia kuin puiston ulkopuolella asuville.

LKL on huolissaan meneillään olevasta lainsäädäntöuudistuksesta, jossa kullankaivua varten on oltu muodostamassa omaa tiukempaa lainsäädäntöä.

Lapin Kullankaivajainliitto on esittänyt Lapin ympäristökeskukselle koneellisen kullankaivun ympäristölupavelvollisuuden tarkastamista. Esityksessä ehdotetaan kevennyksiä lupavelvollisuuteen. LKL esittää etteivät seuraavat toimenpiteet vaatisi jatkossa ympäristölupaa:

- Tutkimuskuoppien kaivu
- Irtomaiden nosto rännitystä varten (so. koneavusteinen)

- Koneellinen koerikastus
- Viemäröinti
- Allas- ja patojärjestelmien rakentaminen
- Pienimuotoinen esiintymien hyödyntäminen moottorilapiolla
- Pohjan imurointi
- Kaivetun alueen maisemointi

Edelleen LKL:n mukaan toimintaa ei tulisi laskea koneelliseksi kullankaivuksi, jos:

- Käsiteltävän maa-aineksen määrä on alle 1000 m³ vuodessa
- Maksimi vedenkäyttö on alle 1000 l/min
- Imurikaivun suuttimen maksimiläpimittaa on alle 150 mm (käsissä pidettävä)
- Kaivinkoneella tehdään koekuoppia, vesijärjestelyitä (mm. kiertovesialtaita ja vesikuoppia) tai nostetaan irtomaita lapiolla rännitettäväksi

Esityksen mukaan kaivajan tulisi ilmoittaa edelleen kaivusuunnitelmansa maanomistajalle vakuusmaksun määräämistä varten ja toiminnan volyyymi vaikuttaisi tähän määrättävään vakuusmaksuun.

LKL:n esityksen mukaan tätä rajausta toteutettaisiin vain luonnonsuojelualueiden ulkopuolella. Luonnonsuojelualueilla maanhaltija voisi edelleen vaatia ympäristölupaa uudella ns. koskemattomalla alueella, mutta vakiintuneen kaltaista toimintaa alueella, jossa jo kaivetaan kultaa, tulisi kohdella kevyemmällä hallinnoinnilla.

Neuvottelussa sovittiin jatkossa sovellettavaksi seuraavia menettelytapoja koneellisen kullankaivun ympäristöluvituksen suhteen

- Tutkimuskuoppien kaivu
 - Tutkimustoiminta ei sellaisenaan vaadi ympäristölupaa.
 - Jatkossa toiminnanharjoittajan tulee esittää tutkimussuunnitelma Lapin ympäristökeskukselle. Suunnitelmassa tulee ilmetä mitä, missä ja milloin tehdään. Ympäristökeskus antaa tutkimussuunnitelman perustella lausunnon, jolla tapauskohtaisesti ratkaistaan lupavelvollisuus sekä määritetään toiminnan ehdot.
 - Tutkimusaika tulee olla rajattu.

- Toimintaan tulee olla maanomistajan lupa.
- Irtomaiden nosto rännitystä varten (so. koneavusteinen)
 - On koneellista kaivua ja vaatii ympäristöluvan.
- Koneellinen koerikastus
 - Tulee tehdä toimintailmoitus koeluontoisesta toiminnasta Pohjois-Suomen ympäristölupavirastolle viimeistään 30 pv ennen toiminnan aloittamista. Käsittelymaksu on 930 €.
- Viemäröinti
 - Kuivatukseen käytettävien viemäreiden kaivaminen ei sellaisenaan vaadi ympäristölupaa, mikäli sillä ei ole vaikutusta vesistöön.
- Allas- ja patojärjestelmien rakentaminen
 - Vesistöä muuttavien allas ja patorakennelmien rakentaminen vaatii vesitalouslupan.
 - Vesistön ulkopuolella tehtävät allas ja patorakennelmat ratkaistaan tapauskohtaisesti Ympäristökeskuksen lausunnolla.
- Pienimuotoinen esiintymien hyödyntäminen moottorilapiolla
 - On konekaivua ja vaatii ympäristöluvan.
- Pohjan imurointi
 - Vesistössä tehtävä kullankaivu imuroimalla vaatii vähintäänkin vesitalouslupan.
 - Vesilain 1 luvun 15 §:n mukaisesti vesistössä tai maalla ei saa ilman lupaa ryhtyä toimenpiteisiin, jonka seurauksena voi aiheutua haitallinen vesiympäristön muutos.
 - Vesilain 9 luvun 2 §:n veden johtaminen vesistöstä nesteenä muuhun kuin talousvedeksi, muun kuin vesialueen omistajan toimesta edellyttää lupaa.
 - *Vesistön ulkopuolella käsikaivumontussa tehtävä pienimuotoinen imurointi ei välttämättä tarvitse ympäristö eikä vesitalouslupaa. Asia ratkaistaan ympäristökeskukselta pyydettävällä lausunnolla tapauskohtaisesti.*
- *Kaivetun alueen maisemointi*
 - *Ei vaadi ympäristölupaa.*

- o Maanomistajan lupa tulee olla.

Yllämainittuja periaatteita sovelletaan vain suojelualueiden ulkopuolisilla alueilla. Suojelualueilla tulee huomioida lisäksi muut lainsäädännön ja hoito- ja käyttösuunnitelmien asettamat rajoitukset. Toiminnassa on huomioitava lisäksi alueella mahdollisesti olevat uhanalaiset kasvi- ja eläinlajit sekä yleinen ympäristöpilaamista koskeva lainsäädäntö.

Peruslinjauksena voidaan pitää kaikkea kaivinkoneella tapahtuvaa kaivua koneellisena kaivuna. Vaikka toiminta olisi vähäistäkin (lukuun ottamatta tutkimustoimintaa), se on silti katsottava konekaivuksi. Jos halutaan vapauttaa pienimuotoinen toiminta ympäristölupavelvollisuudesta, vaatii se ministeriössä tehtävää lainsäädäntömuutosta. Kullankaivajien on hyvä tiedostaa, että ympäristölupa antaa oikeuden toiminnalle ja on toiminnanharjoittajan eduksi ulkopuolista kritiikkiä vastaan.

Jäkälä-äytsin tutkimustulokset vuodelta 2006

Biologi Petri Liljaniemi esitteli Jäkälä-äytsissä kesällä 2006 suoritetun pienimuotoisen tutkimuksen tuloksia. Esitys on liitteenä. Ensi kesänä tutkimusta pyritään jatkamaan, mikäli rahoitus saadaan järjestettyä. Ravadaskönkään piste nro 11 on otettu mukaan valtakunnalliseen seurantaan.

Jouko Korhosen esitys Lemmenjoen samentumista ja tulevan kesän parannuskeinoista

Kullankaivaja Jouko Korhonen esitti Jäkälä-äytsin kaivutoimintaa ja sen seurauksia ja vesiensuojelun parannusehdotuksia. Esitys on muistion liitteenä. LKL esittää selvitettäväksi Jäkälä-äytsin mineraalipartikkeleiden laskeutumismuutosta. Selvityksen avulla voitaisiin mitoitaa laskeutusaltat riittävän suuriksi. Kullankaivun vesiensuojelun oppaaksi olisi syytä "Placer mining design handbook":n suomenkielisen version tekeminen / teettäminen opinnäytetyönä. Lapin kullankaivajainliitto voisi sponsoroida hanketta yhdessä kaivajien kanssa. Lapin ympäristökeskus voi olla mukana asiantuntijana.

Metsähallituksen ja ympäristöministeriön kesken on alustavasti keskusteltu mahdollisuudesta käyttää poikkeustapauksissa Jäkälä-äytsillä kaivospiirien ulkopuolisia alueita maahanimeytykseen. Korhosen esittämää suurempaa laskeutusallasta alapuoliselle jo kaivetulle kaivospiirille voidaan tutkia samassa yhteydessä. Lapin ympäristökeskus tiedottaa tarkemmin alueen toimijoille, kunhan menettelytavasta on lopullisesti sovittu Metsähallituksen ja ympäristöministeriön kanssa.

Biohajoavien öljyjen käyttö

LKL esittää biohajoavien öljyjen käyttöpakon poistamista ympäristöluvista. Selvitysten ja tutkimusten mukaan öljyt ovat käyttöominaisuuksiltaan huonompia ja huomattavasti kalliimpia. Kylmissä oloissa bioöljyjen hajoaminen on hyvin hidasta. Sovittiin, että LKL

toimittaa tutkimustulokset Lapin ympäristökeskukselle tiedoksi. Uusissa ympäristölupahakemuksissa tulee esittää erikseen perustelut, mikäli ei haluta käyttää biohajoavia öljyjä.

Muistion vakuudeksi Tarmo Oikarinen

Litteet Petri Liljaniemen esitys Jäkälä-äytsin tutkimustukoksista

Jouko Korhosen esitys Lemmenjoen samentumasta

Jakelu kaikki osallistujat